

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Предложени Закон о допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању (у наставку: Закон) има за циљ очување економске сигурности корисника пензије и заштиту њиховог стандарда, с обзиром на снажан раст инфлације. Пошто се овакав раст инфлације није могао предвидети, оцењено је да је неопходно предузети додатну меру заштите корисника пензије као посебно осетљиве категорије становништва.

1. На кога ће и како ће највероватније утицати решења у Закону

Предложеним решењем се унапређује стандард корисника пензија које исплаћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Према предложеном решењу, износ пензије за месец новембар 2022. године повећава се за 9%, а тај увећани износ пензије представља основ за усклађивање пензије у складу са чланом 80. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. То би значило да ће се пензије у просеку номинално повећати за 2.786 динара.

2. Какве трошкове ће примена Закона створити грађанима и привреди

Примена Закона допринеће побољшању стандарда корисника пензије, а за спровођење овог закона средства су обезбеђена Финансијским планом Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, тако да неће створити трошкове грађанима и привреди.

3. Да ли су позитивне последице доношења Закона такве да оправдавају трошкове које ће он стварати

Предложеном одредбом Закона се унапређује стандард корисника пензије. Имајући у виду то да корисници пензија чине више од 20% становништва Републике Србије, примена ове мере допринеће побољшању финансијског положаја великог дела популације, а тиме и отклањању евентуалних штетних последица изазваних растом инфлације, што је од општег интереса. Предложено повећање пензија не захтева додатне трансфере из буџета за исплату права из пензијског и инвалидског осигурања, зато што су приходи по основу доприноса већи од првобитно планираних, а такође су и расходи мањи од планираних, због смањења броја корисника пензија и других права из пензијског и инвалидског осигурања.

Имајући у виду да је општи ниво цена у септембру 2022. године повећан за 11,4% у односу на почетак године, предложеним повећањем висине пензија се умањује негативни ефекат раста инфлације на стандард корисника пензија. С обзиром да узроци инфлације нису на страни тражње него су углавном последица раста цена енергије, трошкова производње и проблема у производним ланцима и ланцима снабдевања, а имајући у виду смањену куповну моћ пензија од почетка године, не очекује се да ће предложено повећање утицати на повећање инфлације.

4. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Предложена допуна закона нема утицаја на привредне субјекте.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о Закону

Питање висине пензије је увек актуелно као тема разговора са представницима организација пензионера. Имајући у виду да је предложено да се, због наведених околности, Закон донесе по хитном поступку, а посебно с обзиром на позитивне ефекте на стандард корисника пензије, о Закону није одржана јавна расправа.

6. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања надлежно је за спровођење Закона, за његову уједначену примену на територији Републике, као и за давање мишљења о његовој примени.

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, као надлежан за спровођење пензијског и инвалидског осигурања, прилагодиће своје активности измењеним законским одредбама.

АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Према важећим прописима, пензије се усклађују једном годишње, у јануару. Имајући у виду снажан и неочекиван раст инфлације у овој години (инфлација је у септембру износила 11,4%, мерено у односу на децембар претходне године), јавила се потреба за додатним увећањем примања корисника пензија, за шта постоји одговарајући фискални простор. Имајући у виду већи раст прихода по основу доприноса у односу на планирани износ, као и мање расходе од планираних, због смањења броја корисника права из пензијског и ивналидског осигурања, предложеним повећањем пензија за 9% умањује негативни ефекат раста инфлације на стандард корисника пензија и других права из пензијског и ивналидског осигурања, а истовремено се не нарушава фискална ситуација, тј. не ствара се потреба за додатним трансферима из буџета.

Друге опције за постизање предвиђеног циља нису разматране јер се циљ може постићи искључиво допуном Закона о пензијском и инвалидском осигурању, којим се уређује питање усклађивања пензија. Према одредбама наведеног прописа, све пензије се усклађују у истом процентуалном износу зато што се на тај начин обезбеђује да примања свих корисника задрже своју куповну моћ у истом проценту, што значи да ће им се на једнак начин задржати или увећати стандард. Поред тога, на тај начин се задржава постојећи релативни однос између пензија свих корисника. Уједначавањем износа пензија, у неоправдано повољан положај би били стављени корисници који су провели мањи број година у осигурању и имали ниске зараде током осигурања, тј. у мањој мери су допринели систему. С друге стране, корисници који су провели дужи период у осигурању и који су имали више зараде током осигурања примали би ниже пензије у односу на укупан износ доприноса плаћен током осигурања.

ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЖЕЛЕ ПОСТИЋИ ДОНОШЕЊЕМ ДОПУНА ЗАКОНА

Како је већ наведено, циљ доношења допуне Закона је очување економске сигурности корисника пензије и заштита њиховог стандарда, с обзиром на економску ситуацију и пораст инфлације. То значи да ће исплатом увећаног износа пензије у децембру 2022. године у великој мери бити умањен негативни ефекат инфлације на стандард пензионера у овој години и ствара се основа за даљи раст примања у наредној години. Напомињемо да је општи ниво цена порастао за 11,4% у периоду од децембра 2021. до септембра 2022. године.

ИНФОРМАЦИЈА О СПРОВЕДЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА У ТОКУ ИЗРАДЕ ПРЕДЛОГА/ НАЦРТА ПРОПИСА

1) Да ли су у току израде предлога/нацрта прописа спроведене консултације са циљним групама и заинтересованим странама* (ако нису спроведене потребно је навести разлог)?

Приликом израде Нацрта закона о допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, нису спроведене консултације са циљним групама и заинтересованим странама, с обзиром да није реч о суштинским изменама и допунама Закона. Наиме, Нацрт закона се доноси у циљу унапређења стандарда корисника пензија које исплаћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, тако да се износ пензије за месец новембар 2022. године повећава се за 9%, а тај увећани износ пензије представља основ за усклађивање пензије у складу са чланом 80. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

У сваком случају, приликом припреме и разматрања суштинских измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању, биће спроведене и консултације, као што је то било и до сада.

2) У ком временском периоду су спроведене консултације?

/

3) Које методе/технике консултација су коришћене (фокус група, округли сто, полуструктурирани интервју, панел, анкета, прикупљање писаних коментара, итд.)?

/

4) Ко су били учесници консултативног процеса?

/

5) Које примедбе, сугестије и коментари упућени током спровођења процеса консултација су прихваћени и уврштени текст у предлога/нацрта прописа?***

6) Које примедбе, сугестије и коментари упућени током спровођења процеса консултација нису уважени и који су разлози за њихово неприхватање?***

/

Циљне групе и заинтересоване стране чине представници релевантних организација цивилног друштва, струковних удружења и научно-истраживачких организација, као и представници јавне управе, укључујући и релевантне органе државне управе.

*** Пожељно је представити упућене примедбе, сугестије и коментаре на:

- начела и сврху уређења односа у пропису;
- разраду и прецизирање појединачних решења.